Milan Krejčiřík

Květa

Vzpomínky na první manželku

* 20.5.1934 † 8.3.2009

Věnováno našim potomkům

»Hlavní příčinou rozvodů je manželství.«
Albert Einstein

»Podařené manželství je div světa.«
Jan Werich

Praha 2018

Prolog

Ve vzpomínkách se vracím do padesátých let dvacátého století. Po dramatických událostech v roce 1951, kdy komunisté vyhodili těsně před maturitou sedm mým spolužáků (Opusťte školní budovu, 2002), když jsem se po nečekaném zrušení brněnské Benešovy techniky stal nedobrovolně vojákem, posléze byl vyloučen a studium na vysoké škole mi bylo zakázáno (Vojna není kojná, 2005), začínám své vyprávění v roce 1955.

V té době jsem pracoval na stavbě bytového domu v Jičínské ulici, kde se novostavbou zaplňovala proluka vzniklá dne 14.2.1945 po leteckém bombardování Prahy Američany, kteří se za snížené viditelnosti domnívali, že svůj smrtonosný náklad shazují na Drážďany.

Podle pokynů komunistického aparátu jsem měl na stavbě pracovat manuálně, abych tak odčinil nevhodný *»třídní původ«* a *»vyjasnil si svůj vztah k dělnické třídě, socialismu a Sovětskému svazu«*, ale stavbyvedoucí inženýr Otakar Jelínek usoudil, že absolvování několika semestrů vysoké školy je dostatečnou kvalifikací k tomu, abych mu mohl dělat asistenta.

Nebylo se čemu divit. Hodně se stavělo, ale na stavbách byl nedostatek kvalifikovaných pracovníků. Z dělníků se stali komunističtí aparátníci, na jejich uvolněná místa nastoupili lidé ze zcela odlišných profesí, kteří tam byli převedeni nedobrovolně na základě politických rozhodnutí.

Jako asistent stavbyvedoucího jsem jezdil i na jiné stavby, které on měl na starosti, abych tam pomáhal řešit vzniklé technické problémy. A tak jsem se jednou na jisté stavbě stal svědkem následující události.

Byla polední přestávka. Dělníci seděli na lavicích u společného stolu, pojídali a diskutovali. Pojednou se dva diskutující dostali do sporu. Jeden z nich byl útočnější a svého protivníka začal vulgárně urážet. Ten, aby se vyhnul konfliktu, vstal a chystal se odejít. Učinil ale jen několik kroků, když jeho rozzlobený soupeř vyskočil a chystal se ho zezadu napadnout. V tu chvíli se na scéně objevil muž, který útočníka uchopil, zvedl do výšky, posadil ho zpět na lavici a procedil mezi zuby: *„Seď, nebo dostaneš ještě přes držku. Víš dobře za co.“*

Kupodivu útočník se uklidnil a osazenstvo brilantní zákrok muže, který ho zpacifikoval, ocenilo. Říkali mu Poldo, tak jsem si myslel, že se jmenuje Leopold. Teprve později jsem se dozvěděl, že je to bývalý policista *Josef Kopeček,* otec dívky, kterou jsem měl zanedlouho také poznat.

Setkání s *Květou Kopečkovou* bylo neméně kuriózní, než setkání s jejím otcem. Jezdil jsem na jednu mimopražskou stavbu a občas jsem předkládal účtárně vyúčtování cestovních výloh. Tam jsem poznal tu dívku v brýlích. Chvíli si prohlížela mé vyúčtování, pak mi ho vrátila a z poza svých brýlí mě přísně pokárala: *„Pane Krejčiříku, v tom vyúčtování máte chyby. Prostudujte si vyhlášku a opravte to. Na shledanou“*.

Květa byla původní profesí učitelka a něco jí z této profese zůstalo po celý život. Typické pro ni bylo, že hovořila spisovně. Občas se v její řeči objevila drsnější vulgární slova, ale i ta byla vyslovována zdvořile a spisovně. Z jejich úst mi ta vulgarita nezněla odpudivě, ale spíš komicky.

Tak nějak začínal můj vztah s Květou. Nebyla to určitě láska na prvý pohled. Připadala mi zajímavá, vzdělaná, inteligentní a pracovitá. A její otec byl vzácně férový člověk. Navzdory všem příkořím, které mu režim způsobil, zůstával nezdolným optimistou. Nikdy nepřestal věřit, že to *»praskne«,* že komunistický režim padne a všichni se dožijeme svobody.

Dlužno říci, že většina lidí v té době už ze socialismu vystřízlivěla, a to navzdory tomu, co se psalo o *»nadšeném budování socialismu«* v novinách. Od konce druhé světové války uplynulo deset let a hospodářská situace byla ve srovnání s Rakouskem stále žalostná. Základní potraviny a konzervy sice v obchodech byly, ale kvalitní maso, ovoce a zelenina jen občas. Stály se na ně fronty. Spotřební zboží bylo velmi omezené a některé zcela běžné věci byly většinou nedostupné. K tomu všemu katastrofální bytová krize, bytů se stavělo málo, měnová reforma připravila lidi o úspory, nestavěly se a neopravovaly ani rodinné domy.

Noviny obsahovaly balast politických frází, souvisle se číst nedaly, muselo se hledat mezi řádky. Televize ještě neexistovala, poslouchalo se rádio, ale československé vysílání ze zahraničí (Hlas Ameriky, Svobodná Evropa) bylo rušeno jako za nacistické okupace.

Květin tatínek o politice rád diskutoval. Mnohokrát v debatě opakoval, že komunismus je pouhá utopie a socialismus slepou uličkou, protože nedokáže svobodnému trhu ekonomicky konkurovat, a měl pro to argumenty – ale dodával, že se na jeho vyzkoušení mocnosti tajně dohodly. Přitom se potutelně usmíval, jakoby svůj optimismus čerpal z nějaké tajné informace, která nám ostatním nebyla známa. Vytoužené svobody se ale nedočkal. Zemřel deset let před pádem Berlínské zdi a zhroucením totalitního režimu.

Moravské kořeny

Josef Kopeček pochází z Mohelna. Jeho otec tam měl zavedené zahradnictví. Narodil se 31. května 1908, zemřel 30. dubna 1979 v Liberci. Měl ještě o rok mladšího bratra Aloise.

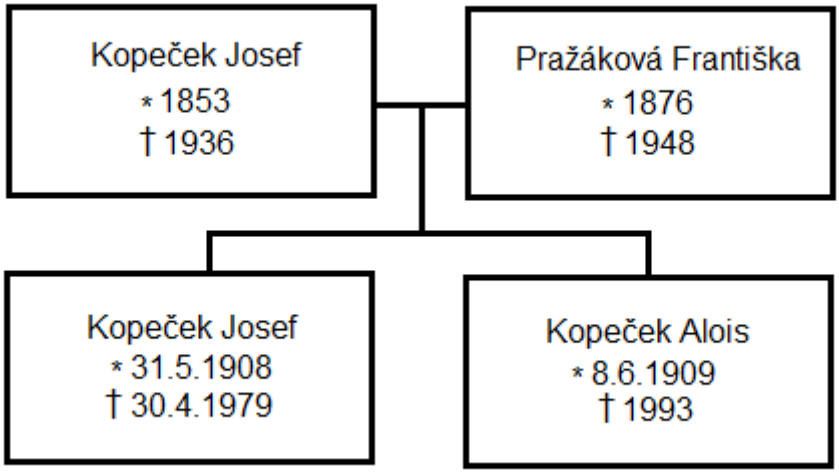

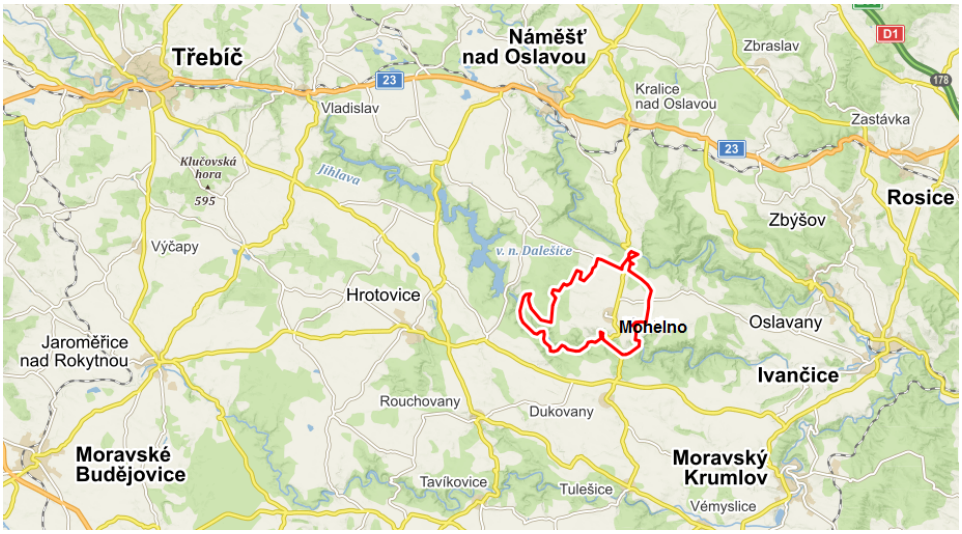

Zatímco Alois zůstal v Mohelně a převzal po otci zahradnictví, Josef odešel do Prahy, kde se stal policistou. Působil jako normální strážník na ulici, měl svůj rajon, v němž se staral o to, aby zde nedocházelo ke kriminalitě. Bylo mu kolem pětadvaceti let, když poznal *Anežku Dufkovou*, budoucí manželku, se kterou měl tři dcery:

Květu, narozenou 25.5.1934,
Anežku, narozenou 3.1.1937,
Janu, narozenou 1.3.1950.

Jako příslušník *»buržoazní policie«* a nekomunista, který neměl ten správný *»třídní původ«,* nebyl převeden do nově vznikajícího SNB a musel začít pracovat v přidělených manuálních profesích na stavbách jako řadový dělník.

Josefův bratr Alois si vzal za ženu *Boženu Veselou* (1910 – 1986) a měli spolu také tři děti, dvě dcery a jednoho syna:

Marii Kopečkovou, narozenou 1.1.1937, provdanou Chramostovou,
Boženu Kopečkovou, narozenou 4.11.1939, provdanou Obytovou,
Radka Kopečka, narozeného v roce 1951.

Z příbuzných Aloisovy větve budeme ještě jmenovat bratra Boženy Veselé – *Josefa Veselého* (13.8.1908 – 22.12.1994), plukovníka tankových vojsk, který bojoval za druhé světové války v řadách západních spojeneckých vojsk za osvobození Československa. O jeho životě a jak jeho zásluhy byly po návratu do vlasti *»oceněny«*, bude ještě řeč.

Josef a Anežka Kopečkovi

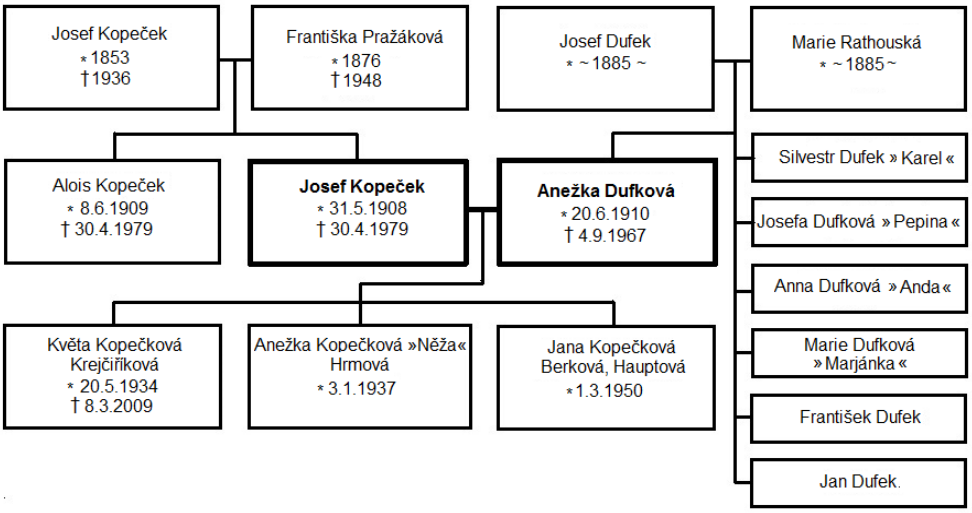

Josefova manželka *Anežka Dufková* pocházela z obce Jetřichovec. Je to malá vesnice, leží 4 km od Pacova, má 51 domů a žije tam kolem 150 lidí. Jejich rodina byla početná, jak bývalo tehdy zvykem, tři holky a tři kluci.

Když se Anežce narodila v roce 1950 třetí dcera Jana, bylo ji bezmála čtyřicet roků. Nejstarší Květě bylo šestnáct a mladší Anežce, které se říkalo Něža, bylo třináct. Neměli to vůbec jednoduché. Jednopokojový byt, kuchyň a pokoj, kde žilo pět lidí.

Získat jiný byt bylo nereálné. Byty se v padesátých letech pouze přidělovali a přednost v pořadníku měli komunisté a lidé, kteří se politicky angažovali pro režim. V úvahu nepřicházela ani výměna malého bytu za větší, protože tam by museli zájemci o byt něco doplatit a oni na to neměli. Měnová reforma v roce 1953 je připravila o všechny úspory a Josef byl jediným živitelem rodiny s mizerným platem bez šance na zlepšení. Ale to nejhorší je teprve čekalo.

V roce 1967 byla Anežka krátce hospitalizovaná. Bolelo ji břicho, a tak si ji doktoři vzali na pozorování, aby zjistili příčinu. Mělo to být jen na pár dnů, ale domů se už nevrátila. Zemřela 4. září 1967 ve věku 57 roků.

Josef ji přežil o 12 let. Po čase smutku nalezl novou naději. Našel si přítelkyni v Liberci. Přestěhoval se k ní, aby uvolnil byt své dceři Janě. Jeho šťastné dny ale trvaly krátce. Zemřel 30.4.1979 na srdeční selhání.

Josef Kopeček, Radek Kopeček a Jana Kopečková v roce 1960
při výletu k propasti Macocha

Na obrázku je Jana Kopečková se svou tetou Boženou, manželkou Aloise Kopečka. Jana je na ní už jako *»velká slečna«* (nebo už jako paní Berková?), takže snímek mohl být pořízen v Mohelně kolem roku 1970.

Vraťme se ještě k jejímu bratrovi *Josefu Veselému*. Jak už bylo řečeno, bojoval v řadách západních spojenců za osvobození Československa a do své vlasti se vrátil v hodnosti podplukovníka tankových vojsk. Přežil válku a nyní se vracel živý a zdravý domů, aby si založil rodinu a začal žít normálním životem. Jako pobočník prezidenta Edvarda Beneše měl před sebou slibnou kariéru.

Když opouštěl po Mnichovské dohodě zbytek rozbitého Československa, zanechal doma svou přítelkyni, se kterou se domluvili, že se po válce vezmou. Celou válku na ní myslel a pomáhalo mu to překonávat válečné útrapy. Přítelkyně ale na něj nečekala a provdala se. Zjistil to až po návratu. Měla ale ještě sestru Jenu (16.5.1914 – 14.11.1986).

Jeně bylo tehdy 31 roků a stále byla svobodná. Josefa velmi dobře znala, takže na jeho otázku: *„Chceš si mě vzít?“* neváhala odpovědět ani jedinou vteřinu. Svatba byla skromná, ale oba byli šťastní. V té chvíli netušili, jak do jejich života zanedlouho zasáhne lidská zlovůle.

Na svatební fotografii se oba tváří šťastně. Bylo to krátce po válce a všichni jsme si tenkrát mysleli, že to nejhorší máme za sebou a že už nás čekají jen lepší časy. Nepochybně si to mysleli i Josef a Jena.

Jenže přišel ten neblahý Únor a s ním *»třídní nenávist«*, prezentovaná jako *»spravedlnost«*. Začalo se rozlišovat, kdo je přítel *»nového socialistického zřízení«* a kdo je jeho nepřítel.

Josef se vrátil do své vlasti po boku angloamerických vojsk, a to bylo režimu trnem v oku. Rázem se stal vyvrhelem. Byl propuštěn z armády, vyhnán z Prahy a přinucen pracovat manuálně.

V Praze bydlet nesměl, ale podařilo se mu sehnat ubytování v Senohrabech u Prahy v letním sídle svého známého, které bylo postaveno ve stylu španělské haciendy. V tomto nuceném exilu musel vykonávat i vynucené manuální práce až do důchodového věku.

Oba manželé nepracovali přímo v Senohrabech, ale za prací denně dojížděli do nějaké pobočky ČZ Strakonice, kde se vyráběly díly pro motocykly. Zpočátku jim pobyt v haciendě vyhovoval. Měli kde bydlet a k tomu ještě velkou zahradu, o kterou se také starali. Vyhovovalo to zřejmě i majiteli, který se o nemovitost nemusel tolik starat. Jenže problém byl v tom, že jim tam nic nepatřilo a bez souhlasu majitele nesměli nic měnit. Po několika létech klidu začalo docházet k drobným sporům. Nakonec se rozhodli, že se odstěhují a zakoupili si starší domek v nedalekých Hrusicích.

Hacienda v Senohrabech, kde žil Josef Veselý po vyhoštění z Prahy

Z podnětu Květiny sestry, *Anežky Hrmové*, bylo v roce 1991 Josefu Veselému uděleno vojenské vyznamenání – řád Milana Rastislava Štefánika III.stupně. Předával ho prezident Václav Havel a Josef byl dojat. Stejné vyznamenání obdržel in memoriam také divizní generál Heliodor Píka, který byl v roce 1949 zavražděn komunistickou justicí.

Josefu Veselému zbývaly už jen tři poslední roky života. Umírá dva dny před Vánocemi 22. prosince 1994.

Radek Kopeček vystudoval vysokou školu, stal se inženýrem a našel si zaměstnání v nedaleké jaderné elektrárně v Dukovanech. Vzal si za ženu Bohuslavu Klusáčkovou a má s ní 4 děti – 3 dcery a 1 syna.

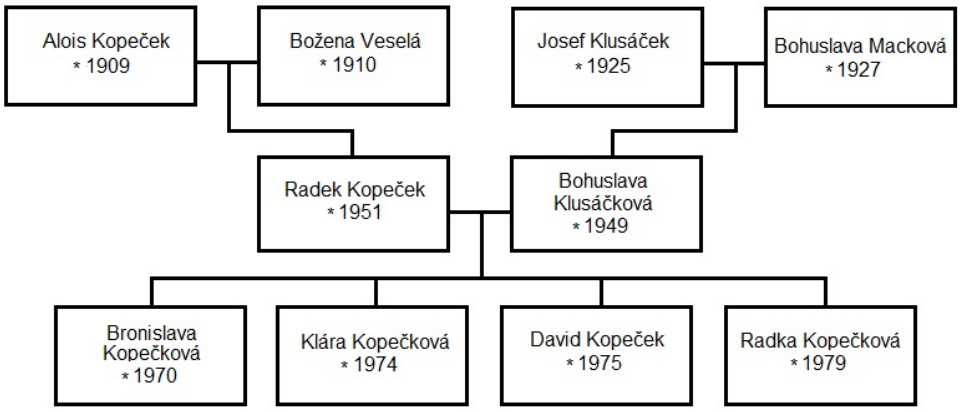

Josef Veselý se studentkou angličtiny, Radka a Klára Kopečkovi

Do Mohelna jsem zavítal několikrát. Obvykle když se v Brně jela Velká cena motocyklů na Masarykově okruhu. Je to neuvěřitelné, jak je to strašně dávno, ale myslím si, že jsem tam tam byl naposledy v roce 1973 s Vítkem a Honzíkem. Mně bylo tenkrát jednačtyřicet, Vítovi devět a Honzovi pět. Strýc Alois mě provázel po svém zahradnictví, ukazoval mi, co kde pěstují, kde byl velký kráter po vybuchlé bombě, která tam za války dopadla a řeč padla i na závody a Masarykův okruh.

Vyprávěl jsem mu, že mám k tomu brněnskému okruhu zvláštní vztah, protože jsem tam byl se svým tatínkem už jako pětiletý chlapec v roce 1937, kdy se tam jely automobilové závody a účastnili se ho slavní automobiloví závodníci jako byli Rudolf Caracciola, Manfred von Brauchitsch a Nuvolari, že jsem tam byl s tatínkem i po válce v roce 1949, kdy tam zvítězil Angličan Peter Whitehead – a že mě ta zvláštní atmosféra stále přitahuje.

„Já vím, já ti rozumím,“ odpověděl, *„když já byl mladý, nedovedl jsem si vůbec představit, že bych na nějaký závod do Brna nejel. A byly i další věci, o nichž jsem si myslel, že by mně v životě chyběly. A přece... dnes už mě nelákají. Čas všechno změní. I tebe to jednou přejde. Uvidíš...“*

Kopečkovo zahradnictví v Mohelně – historický snímek

A jak je to s mým příbuzenstvem? Oba moji rodiče pocházejí z Brna. Narodili se na konci 19. století, maminka v Králově Poli, tatínek v Maloměřicích. Prapradědeček Jan Krejčiřík se narodil v prvé polovině 19. století kolem roku 1820. Bydlel v Židenicích a v době, kdy se jeho dceři narodil můj dědeček Hynek, pracoval v textilní továrně jako tkadlec. Brno bylo tehdy ještě obehnáno městskými hradbami.

O Janu Krejčiříkovi víme to, co lze vyčíst z jeho křestního listu. Oženil se s Františkou Vítkovou (praprababičkou) a měli nejméně jednu dceru Kateřinu Krejčiříkovou (prababičku). Ta mohla přijít na svět kolem roku 1845, protože 6.1.1866 se jí narodil syn – můj dědeček Hynek Krejčiřík.

O otci dědečka Hynka není na rodnému listu žádná zmínka. Stojí tam jen, že Hynek Krejčiřík je synem Kateřiny Krejčiříkové, manželské dcery Jana Krejčiříka a Františky Krejčiříkové, rozené Vítkové. Z toho lze vyvodit, že Hynek byl nemanželským dítětem prababičky Kateřiny. A tak zřejmě osudová láska prababičky Kateřiny způsobila, že sice neznáme jméno Hynkova otce, ale všem dalším jejím potomkům zůstalo zachováno matčino rodné jméno – *Krejčiřík*.

Hynek Krejčiřík pokračoval ve šlépějích svého dědy. Stal se nejprve tkalcem, později obchodníkem. Za ženu si vzal Marií Kaštickou (*6.6.1866), dceru Františka Kaštického a Viktorie Šromové. Oba bydleli v Maloměřicích. Měli dceru Kristýnu a dva syny, Vladimíra a mého otce Jaroslava Krejčiříka (*13.6.1898).

Pradědeček z maminčiny strany, František Kotil (*3.3.1828) pracoval ve strojírenské továrně. Vyučil továrním kovářem a později se stal kovářským mistrem. V Králově Poli bylo v polovině 19. století několik strojírenských továren.

František Kotil si vzal za manželku Antonii Brabcovou (*5.6.1826), která pocházela z Velkého Meziříčí. Její otec Jan Němec (*4.3.1831) se narodil v obci Dříteč nedaleko Pardubic a matka Marie Kristinová (*18.2.1835) v Lipůvce u Brna. Měli spolu dvě děti – dceru, provdanou Kukovou a syna Augustina Kotila (*13.8.1861), mého dědečka.

Augustin Kotil se oženil s Marií Němcovou (*6.3.1864) a vychovali šest dětí. Nejprve se jim narodila Žofie (*1.5.1889), pak František (*22.8.1891), následovala Marie (*30.11.1893), říkalo se jí Karma, moje maminka Emilie (*6.9.1896), té se říkalo Míla, Růžena (*25.8.1898) řečená Ružka a jako poslední se narodil Břetislav (*8.9.1903).

Dalo by se očekávat, že když oba moje rodiče pocházejí z Brna, že se tam také seznámili, ale oni se poznali v Praze, ve vlaku na Wilsonově nádraží, když se vraceli domů. Zřejmě si vzájemně padli do oka.

A protože došli k názoru, že si našli toho pravého životního partnera, v sobotu 30. června 1928 vstoupili v Brně Králově Poli do manželství. Mamince bylo jednatřicet, tatínek oslavil třicítku před několika dny. Na svatbě svědčili – Josef Němec, maminčin švagr, ředitel brněnské banky Moravia a učitel Břetislav Kotil, její bratr.

Nejdříve přišla na svět moje sestra Blanka, narodila se v pátek 29. listopadu 1929, za dva roky a dva měsíce jsem spatřil světlo světa já. Bylo to ve čtvrtek 4. února 1932 v 18.30, mamince bylo bez mála třicet šest. Bydleli jsme v Antonínské ulici číslo 4 v třípokojovém bytě v 1. patře až do roku 1939 – do mých sedmi let, kdy jsme se přestěhovali do Moravských Budějovic. Ale to už Československo neexistovalo. Ze zbytku okleštěné republiky byl vytvořen Protektorat Böhmen und Mähren jako součást Velkoněmecké říše – Großdeutsches Reich.

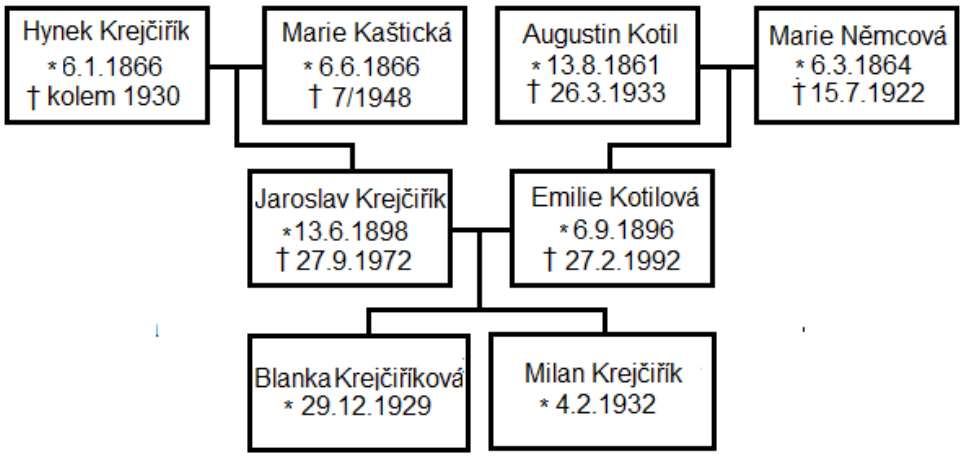

Štěpán a Jenoféfa Kukovi

František Kotil
Královo Pole 75
* 3.3.1828

Antonie Brabcová
Velké Meziříčí 268
* 5.6.1826

Štěpán Kuka
* 1856
† 1942

Jenoféfa Kotilova
* 29.12.1859
† 1943

Augustin Kotil
* 13.8.1861
† 26.3.1933

Augustin Kotil

Marie Němcová – Kotilová

František Kotil
»Frantík«
* 22.8.1891
† 20.8.1964

Žofie Kotilová
»Žofka«
* 1.5.1889
† 24.8.1961

Podle vyprávění maminky dědeček Augustin pracoval v továrně na smaltované zboží jako dílovedoucí. Je proto velmi pravděpodobné, že se jednalo o První královopolskou továrnu na smaltované zboží Bollmann a spol., která byla postavena v roce 1892 a o rok později už zaměstnávala 120 dělníků. V té době bylo dědečkovi kolem třiceti roků.

Babička Marie Němcová pocházela z obce Lipůvka, která leží na sever od Brna v okrese Blansko. Vychovala šest dětí – čtyři dcery a dva syny. Zemřela na tuberkulózu v padesáti osmi letech. Dědeček zemřel, když mi byl rok. Oba znám pouze z fotografií.

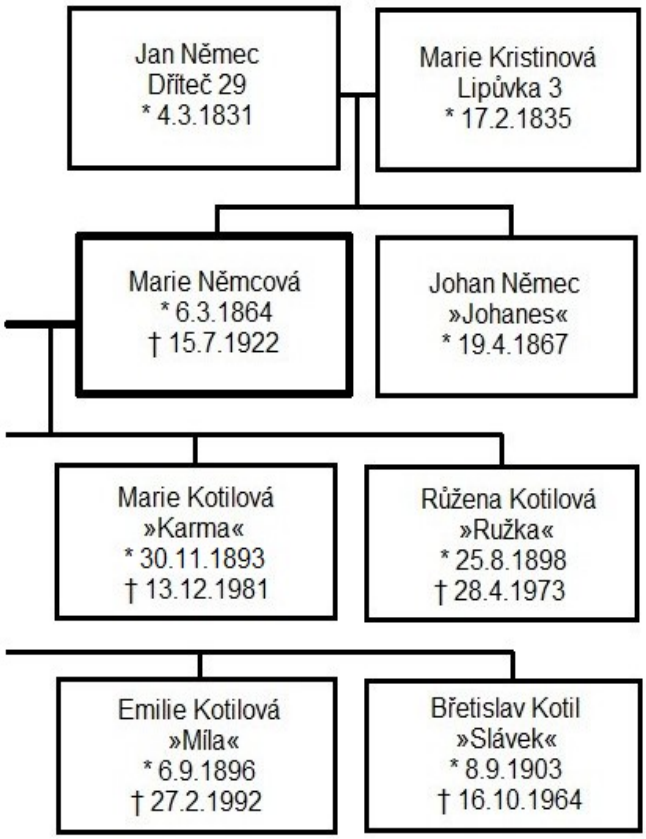

Žofie Kotilová

Josef Němec

Teta Žofie měla jedinou dceru Zdenu (9.3.1924 – 27.11.2011), která se provdala za operního pěvce Viktora Kočího (25.12.1920 – 9.8.2005). Měli spolu dvě děti – Zinu (* 7.3.1950) a Vladimíra (* 19.4.1954).

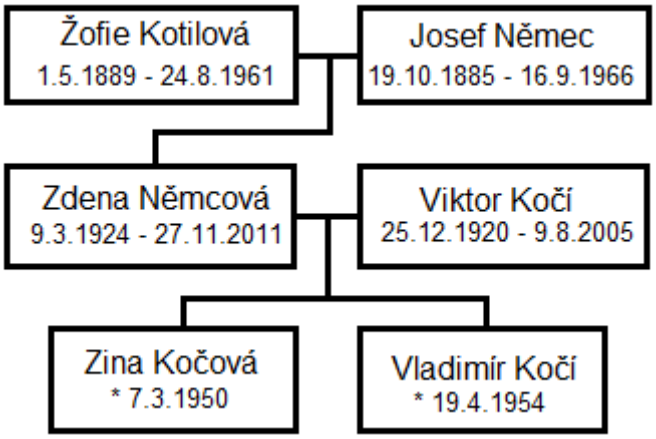

Moje sestřenice *Zina Kočová – Freundová* studovala na Filozofické fakultě Karlovy univerzity perštinu. Ze studia byla vyloučena poté, co jako jedna z prvních podepsala prohlášení Charta 77. Následovala série nucených zaměstnání v dělnických profesích.

Stala se také obětí akce Asanace, což byl krycí název operace StB, která měla donutit politicky nepohodlné osoby k odchodu z Československa. Při této akci byly používány různé formy psychického i fyzického nátlaku a vydírání.

V noci 13. října 1981 byla ve svém bytě přepadena příslušníky StB a surově zbita. Po jejich *»návštěvě«* zůstala Zina ležet na zemi nahá, potlučená, s otřesem mozku. Aby nemohla zavolat pomoc, poškodili ji telefon.

Přímí pachatelé byli po listopadu 1989 odsouzeni k nepodmíněným trestům. Po tomto brutálním útoku a vyhrožování: *„Jestli se nevystěhujete, tak jdete do kriminálu, důkazního materiálu už máme dost,“* Zina ještě v roce 1981 emigrovala i s manželem do Velké Británie. Na začátku 90. let se vrátila do své vlasti.

Podobně jako měla Květa mezi svými strýci plukovníka Josefa Veselého, měl jsem i já svého plukovníka. Byl jím můj strýc *Boris Topinka – Černěs*, manžel tety Marie – řečené Karma.

Marie Topinková (Kotilová)
30.11.1893 – 13.12.1981

plk. Boris Topinka – Černěs
21.11.1891 – 8.4.1964

Mladý strýc Boris bojoval ještě v prvé světové válce někde v Srbsku, kde sloužil u 21. střeleckého pluku. Do vlasti se vrátil v roce 1919 jako francouzský legionář v hodnosti poručíka. Z války si také přinesl své druhé jméno Černěs. Jak k němu přišel, to nevíme, ale užíval ho.

V nové československé armádě to dotáhl na hodnost plukovníka. Byl členem generálního štábu a posledním velitelem dělostřeleckého pluku 302, který zanikl v září 1938. Jeho slibnou kariéru nejprve zastavila Mnichovská dohoda, protektorát a válka, definitivně ji ukončil únorový komunistický převrat v roce 1948. Jako příslušník *»buržoazní třídy«* byl z armády propuštěn. Zemřel zcela nečekaně, podobně jako Květina maminka. Několik dnů byl hospitalizován pro bolesti břicha, než se přišlo na to, že se jedná o akutní zánět slinivky břišní. Na záchranu života už bylo pozdě.

Strýc Boris měl ještě mladšího bratra Antonína, který byl rovněž vojákem. Kariéra podplukovníka *Antonína Topinky* skončila v roce 1968, když protestoval proti vojenské invazi a okupaci Československa. Z armády byl vyhozen. Ani jemu nepřipravil osud lehký konec. Vracel se domů z dovolené v Jugoslávii. Když projížděl vozem horskými serpentinami, vyřítil se proti němu kamion a srazil ho do hlubokého údolí.

Jak to všechno tenkrát začalo

Snad bych měl napřed vysvětlit, jak jsem se vůbec dostal do Prahy. Až do hospodářské krize ve třicátých letech dvacátého století se můj otec živil jako obchodník *»na volné noze«*. Zprostředkovával obchod s různými zemědělskými komoditami. Obchod sjednával vždy ve velkém předstihu, ještě před tím, než objednávané plodiny vyrostly, aby dosáhl výhodnou cenu. K jeho významným partnerům patřil Starobrněnský pivovar. A zde na začátku hospodářské krize v třicátých letech tatínek zakotvil.

Když došlo v září 1938 k podpisu Mnichovské dohody a odtržení československého pohraničí, ocitlo se Znojmo i se svým pivovarem, který zásoboval blízké okolí, v Německu. Starobrněnský pivovar se snažil uvolněný obchodní prostor zaplnit. Zakoupil v Moravských Budějovicích starý, ve dvacátých letech už zrušený pivovar a zřídil tam svoji detašovanou pobočku a sklad. Tatínkovi bylo nabídnuto místo správce a on funkci přijal.

Mamince se do Moravských Budějovic moc nechtělo, ale události, které následovaly po 15. březnu 1939, okupace zbytku Čech a Moravy a zřízení protektorátu, její rozhodování urychlily. Všeobecně se očekávalo, že bude co nevidět válka. Na začátku léta 1939 jsme se za tatínkem přestěhovali.

Do druhé třídy obecné školy jsem začal chodit už v Moravských Budějovicích. Když jsem 1. září usedal do školní lavice, neměl jsem nejmenší tušení, že před několika hodinami vypukla druhá světová válka.

V roce 1943 jsem absolvoval náročné přijímací zkoušky do gymnázia. Trvaly tři dny a museli jsme prokazovat nejen své vědomosti, ale i fyzickou zdatnost. Ze 139 uchazečů jich bylo přijato pouhých 25. Maturoval jsem po osmiletém studiu v roce 1951. To už bylo za komunistického režimu.

Přihlásil jsem se na stavební fakultu tehdejší Benešovy techniky v Brně a u přijímacích pohovorů jsem uspěl. Jenže byla studená válka, a v politickém zákulisí nejvyšších kruhů se rozhodlo, že se technika přemění na Vojenskou technickou akademii. Tak jsem se nečekaně stal vojákem.

V rámci své odborné specializace jsme byli v roce 1953 vyčleněni z VTA a přesunuti do Prahy. Za rok poté jsem byl z vojenské vysoké školy vyloučen. Vypadalo to na formální důvody, a tak jsem se přihlásil na stavební fakultu ČVUT. Tam jsem vydržel jen do té doby, než došel posudek od vojáků – *nežádoucí třídní původ, nevyjasněný vztah k dělnické třídě, socialismu a Sovětskému svazu*.

Protože jsem na služební cesty jezdíval pravidelně, setkával jsem se také pravidelně i s Květou, když jsem ji předkládal vyúčtování cestovních výloh. Oba jsme byli zaměstnáni u národního podniku Průmstav, já na stavbě, ona v účtárně.

Jak už bylo řečeno, největším problémem padesátých let byla dlouho přetrvávající bytová krize. Jediné, co se dalo v Praze sehnat, byl podnájem, protože úřady sledovaly, zda lidé nebydlí v příliš velkých bytech, a pokud to zjistili, přidělili jim do bytu podnájemníka. A tak ti, co měli velké byty, si raději našli někoho sami.

V době, kdy jsem poznal Květu, jsem bydlel v podnájmu v malé podkrovní místnosti velikosti 4x4 m, kterou jsem si sám upravil pro bydlení. Moc nábytku se mi tam nevešlo. Postel, křeslo, stolek, židle a malá skříňka, topilo se elektrickým radiátorem. Vodovod a WC byly na chodbě, tam jsem měl i skříň, která se do místnosti nevešla. Malé střešní okénko a šikmá střecha dokreslovaly kulisu mého tehdejšího bydlení.

Milan Krejčiřík v podkrovní místnosti dnes už neexistujícího domu v Hanusově ulici

Květa odpočívá v křesle

K nelibosti politických funkcionářů jsme na gymnáziu v Moravských Budějovicích založili džezový orchestr. Oni považovali džez za projev dekadence, my jsme ho hájili jako projev odporu černochů proti utlačování. Hráli jsme sobě pro radost, při odpoledních vystoupeních v kavárně Grand, nebo na sokolských šibřinkách. Chyběl nám tam ale pozoun, tak jsem dostal za úkol naučit se na něj hrát.

Od té doby jsem už v žádném orchestru nehrál, ale občas jsem to zkoušel, jako na tomto snímku z mého podkrovního bytečku.

Moji rodiče stále ještě bydleli v Moravských Budějovicích, v bytě, který jim sice dříve patřil, ale protože byt byl součástí znárodněného pivovaru, jehož větší část jim dříve jako akcionářům také patřila, tak teď už jim tam nepatřilo vůbec nic, vše patřilo jen státu. Toho státu, který se v roce 1945 v dekretu o znárodnění slavnostně zavázal, že za újmu způsobenou vlastníkům znárodněním bude poskytnuta náhrada a vydal jim státní dluhopisy. Ty ale komunisté při měnové reformě v roce 1953 zrušili, čímž jenom potvrdili, co se mezi lidmi říkalo, že nešlo o peněžní reformu, ale o velkou státní loupež.

S Květou jsme rodiče v Moravských Budějovicích navštívili jen jednou. Pak u nich nastaly zdravotní problémy. Podepsaly se na nich prožité události. Celý život tatínek usiloval, aby měli klidné a spokojené stáří, mamince platil na důchod. Nakonec přišli úplně o všechno. Nejdříve se dostavily deprese u tatínka, ale ten se z toho dostal. Mamince bylo něco přes šedesát, když ji postihla mozková příhoda a ochrnula na polovinu těla. Musela se znovu učit mluvit, psát a chodit. Trvalo to pár let, ale nakonec to zvládla.

Moje maminka v létě 1956

Léto 1956

Moravské Budějovice
Květa na náměstí Míru

Moravské Budějovice
Květa v Pivovarské ulici

Moravské Budějovice
bývalý pivovar

Na střeše je vidět místo, kam za války dopadla letecká bomba. Naštěstí nevybuchla.

Tatínek, maminka, Květa a já na zahradě pivovaru

Chata na Vranovské přehradě v osadě Chmelnice u Oslnovic

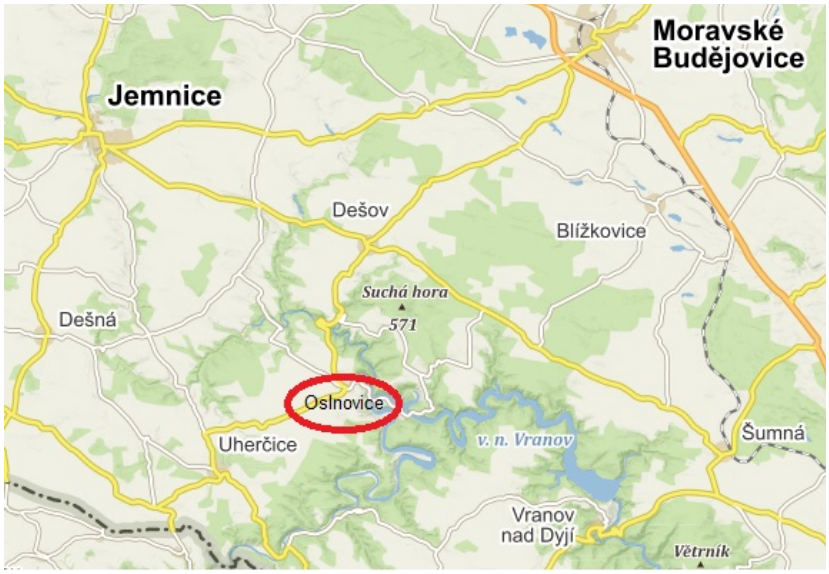

Z Moravských Budějovic jsme jeli na chatu autobusem. Auto nikdo z nás neměl a bylo pro nás v té době zcela nedostupné. Jezdívalo se k zastávce na mostě u Vysočan a tam jsme někoho požádali, aby nás převezl loďkou na druhý břeh. Z Oslnovic to bylo na chatu několik kilometrů.

Osada Chmelnice se původně jmenovala Hatinov podle novináře, spisovatele a poslance *Františka Hatiny*, který si tam postavil svou chatu ještě za prvé republiky. Po únorovém převratu byl pronásledován za své politické názory a jeho jméno bylo vymazáno. Přesto se tomu místu velmi dlouho stále říkalo Hatinov.

Léto 1956

Milanovi bylo dvacet čtyři,
Květě dvacet dva.

V pozadí zřícenina hradu
Cornštejn.

Květa se vrací z nákupu...

...Milan připravuje dřevo
na vaření. Bude oběd.

Pravděpodobně to byl i jeden můj příbuzný, který nepřímo způsobil, že se Květa do mě bláznivě zamilovala – můj švagr *Viktor Kočí*, manžel sestřenice Zdeny. Viktor byl sólistou Národního divadla a jeho sametový tenor vyvolával emoce. V padesátých a šedesátých letech se stal miláčkem žen. Čekaly na něj před divadlem, žadonily o podpis, čekaly před bytem, telefonovaly.

Navzdory obrovské popularitě Viktor zůstával skromný a jeho obliba stále rostla. Díky jemu jsem si asi operu oblíbil. Mohl jsem ji sledovat z lóže rezervované v divadle pro herce. Stačilo mu jen zavolat.

Květa měla vážnou hudbu a operu také moc ráda a měla v tomto směru mnohem širší vědomosti než já, což mi dávala občas najevo, ale láska není věc vědomostí, ale pocitů, takže když jsem ji jednou pozval na operu, nemohla odmítnout.

Byla zvyklá sedávat někde vzadu na galerii, nebo sledovala představení mezi diváky na státní – a já ji teď přivedl do lóže. Seděli jsme tam sami, nad hledištěm s diváky, v těsné blízkosti jeviště. Byl to pro ní zcela nevšední zážitek.

A co teprve když se na scéně objevil Viktor a zazněl jeho sametový hlas. Nadšené publikum aplaudovalo.

Dnes už si nevzpomínám, na čem jsme to tenkrát byli, ani nevím, zda to bylo v Národním divadle nebo v tehdejším Smetanově divadle, nevím ani zda Viktor zpíval Lenského z opery Evžen Oněgin, nebo Pinkertona z Madam Butterfly, ale jedno vím zcela určitě. Květa byla v sedmém nebi.

Nelehký byl tenkrát život, ale byli jsme mladí

Od konce války uplynulo více než deset let, ale hospodářská situace byla pořád žalostná. Na trhu chybělo nedostatkové zboží. Když se někde náhodou objevilo, vytvářely se fronty a prodávané zboží rychle mizelo.

Fronta na ovoce. V popředí Květina sestra Něža

Milan se svou osmiletou švagrovou Janou Kopečkovou na nábřeží

Každoročně jsem na začátku roku žádal svého zaměstnavatele o souhlas ke studiu na vysoké škole, každoročně byla má žádost zamítána. Když se mi to stalo potřetí, rozhodl jsem se, že dám výpověď a pokusím se nalézt si jiné zaměstnání. Už jsem nebyl na dně, jako tomu bylo před několika lety, byl jsem stavbyvedoucí, měl jsem praktické zkušenosti s realizací staveb a s tím už se dalo něco dělat. A také se zdálo, že i politická situace se začala mírně zlepšovat. Blížila se šedesátá léta.

Jak tomu už v životě bývá, pomohla mi šťastná náhoda. Od jednoho kolegy, bývalého stavbyvedoucího, který před nedávnem odešel do státního projektového ústavu, jsem dostal tip. Zřídili tam experimentální projektový ateliér, kde se měly zkoumat a projektovat nové formy výstavby. Teď tam hledali někoho, kdo by jim odhadoval ceny projektovaných staveb. Vycítil jsem, že to by to mohla být moje šance a nezaváhal jsem.

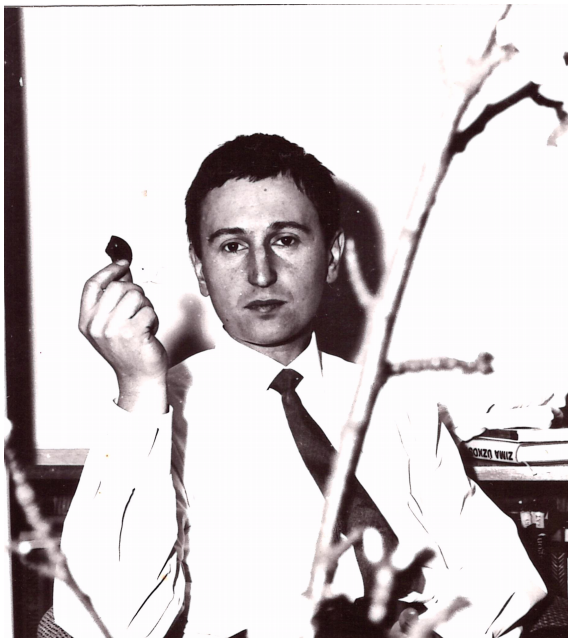

Za několik měsíců jsem už seděl v experimentálním ateliéru na Václavském náměstí, který sídlil pod střechou domu č. 43, v jehož pasáži byla proslulá Vaňhova rybárna.

Byla to radikální změna v mém životě a já měl ideální pracovní podmínky – volnou pracovní dobu, své klíče od ateliéru, mohl jsem tam přijít a pracovat, kdykoliv jsem na to měl chuť, třeba i v noci nebo o víkendu. To mně maximálně vyhovovalo.

Byl jsem obklopen architekty a setkával jsem se s malíři a sochaři. To prostředí a ta zvláštní atmosféra mě ovlivňovaly. Trochu jsem se stylizoval do jejich role a připadal si jako *»umělec«*. I když ta idylka netrvala dlouho, protože státní projektový ústav v rámci nějaké reorganizace zrušili a nás přeložili jinam, základ mé budoucí kariéry byl položen. Dostal jsem souhlas ke studiu na vysoké škole a později nabídku, abych pracoval ve výzkumném ústavu.

Když si dnes uvědomím, co jsem tenkrát všechno stačil zvládnout, tak musím v duchu před sebou smeknout. Pracoval jsem v ateliéru na projektech, které musely být odevzdávány v přesných termínech, každý den odpoledne včetně soboty jsem chodil na přednášky, v neděli jsem studoval a připravoval se na zkoušky.

Je sice pravda, že mi zaměstnavatel poskytoval podle zákona celou řadu výhod. Mohl jsem si volně upravit pracovní dobu tak, abych stihl chodit na přednášky, měl jsem studijní volno, ale těch činností bylo mnoho. Doma jsem se vyskytoval až večer.

Studium bylo naplánováno na 6 let, několik z nás to stihlo za 5 let. Jednalo se o mimořádnou formu vysokoškolského studia upravenou zákonem, která usilovala o to, aby se v rámci *»vědeckotechnické revoluce«* zvýšila kvalifikace osob, které už pracovaly, ale z různých důvodů vysokou školu nestudovali.

Říkalo se, že jedním ze záměrů vydání zákona bylo umožnit studium na vysoké škole osobám, které zastávaly vedoucí funkce, u nichž byla předepsána vysokoškolská kvalifikace. Pokud si ale vzpomínám, v celém ročníku jsme měli pouze jediného ministerského úředníka, všichni ostatní studovali proto, že jim to dříve nebylo umožněno z politických důvodů.

Ještě v průběhu studia na vysoké škole jsem začal spolupracovat s Výzkumným ústavem výstavby a architektury. Zpracovával jsem pro ně studie a prováděl výpočty na počítači. Bylo to na začátku šedesátých let a v té době byly počítače ve srovnání s těmi dnešními velmi pomalé. Jeden výpočet úlohy, kterou jsem tenkrát řešil, trval několik hodin. Často se mi stávalo, že teprve po vyhodnocení výsledku jsem zjistil, že jsem chybně zadal výchozí podmínky a výpočet se musel opakovat. Byly to hodiny a hodiny mravenčí práce. Někdy jsem u počítače trávil večery, abych neblokoval denní směnu.

Také práce s počítačem nebyla tenkrát tak snadná, jako je tomu dnes. Programovalo se ve strojovém kódu, což bylo nesrovnatelně pracnější. Na školách se o počítačích ještě neučilo a nebylo mnoho lidí, kteří tomu rozuměli. Všechno jsme museli nastudovat z anglických manuálů a vyzkoušet. Stálo to hodně sil, ale mě to tehdy plně uspokojovalo.

Dalo se očekávat, že při tomto divokém stylu života se dříve nebo později naše bezdětné manželství dostane do krize. A ta se skutečně dostavila. Rozvod byl každým dnem na spadnutí. Ale pak přišla Květa do jiného stavu. Vítek se narodil pár měsíců před jejími třicetinami, za rok spatřila světlo tohoto světa Hanka.

Vítek a Hanka

Naše bytová situace byla koncem padesátých let velice tristní. Stále existovalo pouze centrální přidělování bytů bytovým úřadem podle *»pořadníku«*, a tam byla naše šance nulová, protože o pořadí nerozhodovala doba čekání na byt, ale bodové hodnocení, kde se zvýhodňovaly rodiny s více dětmi, *»politická angažovanost«* a členství v komunistické straně. Navíc jsme se stali v roce 1957 obětí podvodníka. Nabídl nám k pronájmu jednopokojový byt a slíbil, že by ho po určité době nechal za dohodnutou finanční částku na nás převést. Taková legální možnost tehdy existovala.

My jsme byli hodně nezkušení a trochu naivní. Všechno ale vypadalo na prvý pohled hodnověrně. Vlastnictví bytu nám prokazoval údajným dekretem a my jsme se mohli do bytu ihned nastěhovat. Koupili jsme nábytek, vybavení bytu, nastěhovali se a zaplatili mu dohodnutý nájem na rok dopředu. Nikdy jsme ho už neuviděli. Skutečný majitel bytu byl ve vězení. Za pár měsíců se vrátil domů.

Dostali jsme se do velmi svízelné situace. Bylo nám jasné, že byt musíme jeho majiteli uvolnit, ale my neměli kam jít. Hrozila nám exekuce. Museli jsme se vystěhovat, nábytek někde uskladnit a hledat jiné řešení pro bydlení. Než se nám to podařilo vyřešit, poskytli nám dočasné přístřeší rodiče Květy. Nebylo to pro ně ale vůbec jednoduché, po určitou dobu nás bydlelo v jejich jednopokojovém bytě šest.

Potom jsme své úsilí zaměřili na takzvané *»nebytové plochy«*. V té době bylo v Praze hodně drobných prostorů po zaniklých soukromých živnostech. Tyto bývalé obchůdky nebo řemeslné dílny, umístěné obvykle v přízemí bytových domů, zely prázdnotou. Jejich poznávacím znakem byla *»stažená rezavá roleta«*.

Já jsem už tenkrát pracoval v projektovém ústavu, a tak jsem požádal Obvodní národní výbor o přidělení vytipovaného nebytového prostoru s odůvodněním, že ho hodlám stavebně upravit a využívat pracovně jako ateliér, protože vlastní byt nemám, bydlím jen v podnájmu a tam nemám dostatek prostoru k práci. Žádost mi ochotně doporučil zaměstnavatel.

K mému překvapení to vyšlo už na prvý pokus. Úředníci byli zřejmě rádi, že se o ten zdevastovaný prostor chce konečně někdo starat. Dostal jsem dekret na nebytový prostor, který jsem mohl na vlastní náklady zrekonstruovat, vybavit a upravit na ateliér, ale kde se také dalo bydlet.

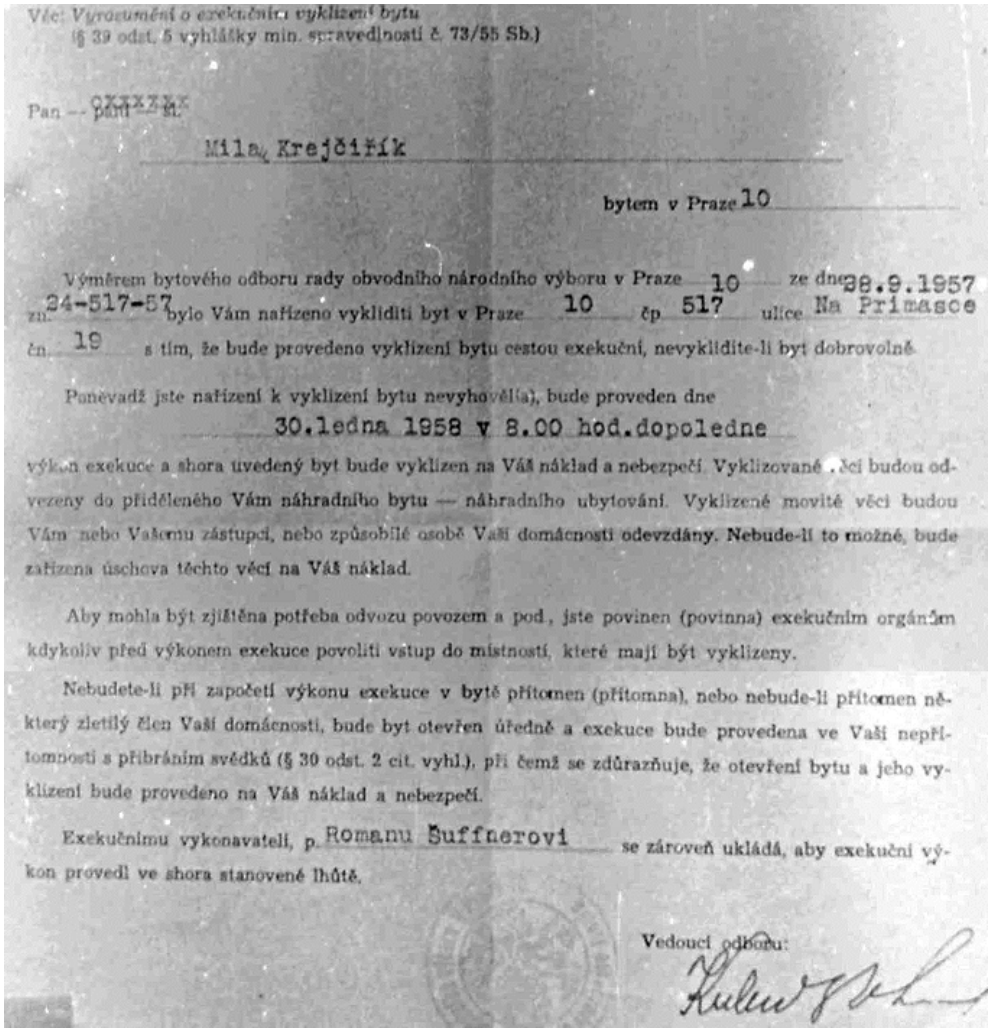

Věc: *Vyrozumění o exekučním vyklizení bytu*
(§ 39 odst. 5 vyhlášky min. spravedlnosti č. 73/55 Sb.)

Pan — paní — sl. XXXXXX

Mila Krejčiřík

bytem v Praze 10

Výměrem bytového odboru rady obvodního národního výboru v Praze 10 ze dne 28.9.1957 zn. 24-517-57 bylo Vám nařízeno vykliditi byt v Praze 10 čp. 517 ulice Na Primasce čn. 19 s tím, že bude provedeno vyklizení bytu cestou exekuční, nevyklidíte-li byt dobrovolně.

Poněvadž jste nařízení k vyklizení bytu nevyhověl(a), bude proveden dne

30.ledna 1958 v 8.00 hod.dopoledne

výkon exekuce a shora uvedený byt bude vyklizen na Váš náklad a nebezpečí. Vyklizované věci budou odvezeny do přiděleného Vám náhradního bytu — náhradního ubytování. Vyklizené movité věci budou Vám nebo Vašemu zástupci, nebo způsobilé osobě Vaší domácnosti odevzdány. Nebude-li to možné, bude zařízena úschova těchto věcí na Váš náklad.

Aby mohla být zjištěna potřeba odvozu povozem a pod., jste povinen (povinna) exekučním orgánům kdykoliv před výkonem exekuce povoliti vstup do místností, které mají být vyklizeny.

Nebudete-li při započetí výkonu exekuce v bytě přítomen (přítomna), nebo nebude-li přítomen některý zletilý člen Vaší domácnosti, bude byt otevřen úředně a exekuce bude provedena ve Vaší nepřítomnosti s přibráním svědků (§ 30 odst. 2 cit. vyhl.), při čemž se zdůrazňuje, že otevření bytu a jeho vyklizení bude provedeno na Váš náklad a nebezpečí.

Exekučnímu vykonavateli, p. Romanu Šuffnerovi se zároveň ukládá, aby exekuční výkon provedl ve shora stanovené lhůtě.

Vedoucí odboru:

Naletěli jsme podvodníkovi, který nám *»pronajal«* cizí byt. Nic jsme netušili. Byt byl prázdný a předal nám od něho klíče. Po několika měsících se objevil skutečný vlastník. Hrozilo nám exekuční vystěhování. Fotografie exekučního výměru ze dne 28.9.1957 se dochovala.

V polovině šedesátých let se bytová situace začala přece jen trochu zlepšovat. Centrální přidělování bytů sice stále zůstávalo, ale už to nebyla jediná možnost, jak získat nový byt. Bylo možné získat byt také družstevní nebo svépomocnou výstavbou, kde stát dotoval třetinu ceny a na třetinu poskytoval dlouhodobý úvěr, který se splácel v měsíčním nájmu. Posílila se také role podniků, které si mohly byty kupovat a přidělovat je svým zaměstnancům, nebo jim poskytovat na pořízení bytu dlouhodobé bezúročné půjčky. To do té doby nebylo možné.

Průlomové na tomto politickém rozhodnutí bylo především to, že o získání bytu touto formou už nerozhodovali úředníci a političtí funkcionáři, ale stačilo mít jen dostatek finančních prostředků a vyvinout potřebnou aktivitu. Byt v panelovém domě tehdy stál, tuším, kolem 100 tisíc, takže k jeho pořízení postačilo zhruba 33 tisíc. Samozřejmě cena bytu závisela na jeho velikosti, ale moc velká nabídka tehdy nebyla.

Šťastná Květa se svým vysněným dítětem – 7. března 1964 se narodil Vítek. To jsme ještě bydleli v našem *»ateliéru«*, jak jsme tehdy říkali upravenému nebytovému prostoru na bydlení v ulici Na Zelené lišce.

Mateřská dovolená trvala tenkrát jen 18 týdnů, a pak musela Květa nastoupit znovu do práce. Vítka jsme dávali ráno do *»jeslí«*, což bylo zařízení, kde se starali o malé děti, které ještě nedosáhly věku pro mateřské školy. Oficiálně se říkalo, že to tam budou mít děti lepší než doma, protože budou pod stálou lékařskou kontrolou, praktické zkušenosti byly ale trochu odlišné. Stačilo, aby jediné dítě onemocnělo rýmou a většina ostatních dětí ji dostala také. Nemoci dýchacích cest byly u dětí v jeslích velmi časté.

Ještě před narozením Vítka učinila Květa významné rozhodnutí, které přispělo i k tomu, že se nám po čase podařilo sehnat byt. Nastoupila jako technik do Obvodního podniku bytového hospodářství.

Měla na starosti údržbu státního bytového fondu, který se nacházel na obvodě Prahy 4. Jednalo se o takové opravy v bytech nebo domech, mimo běžnou drobnou údržbu, jaké si nájemníci nemohli sami zabezpečovat. Květa vše vyřizovala organizačně, a to ji při její povaze a komunikačních schopnostech maximálně vyhovovalo.

Za necelý rok od narození Vítka se 26. ledna 1965 narodila Hanka. Ta už přišla do našeho nového třípokojového bytu v panelovém domě ve Vokáčově ulici. O byt Květa zažádala svého zaměstnavatele ještě v době, kdy byla v jiném stavu, když se dozvěděla, že OPBH získal několik bytů pro své zaměstnance v právě dokončeném sídlišti v Michli.

Náš *»ateliér«* v ulici Na Zelené lišce, kde jsme bydleli, když se narodil Vítek. Byla to jen jedna místnost s příslušenstvím a malou komorou, zařízenou jako kuchyňka.

Teď nám tam přibyla ještě dětská postýlka, ve které podřimoval Vítek. Mně bylo tenkrát 32 roků.

V té době mi už chyběl poslední rok k dokončení studia na stavební fakultě Českého vysokého učení technického. Absolvoval jsem ji po dlouhých pěti letech v roce 1965. Promovali jsme ve velké aule Karolina.

A tohle už je z našeho nového bytu v panelovém domě ve Vokáčově ulici. Tehdy ta ulice ještě neexistovala, říkalo se sídliště Michelská 1180. Později tam bydlel Vít se svou ženou Naděždou Marii rozenou Jevčákovou a s jejich synem Matějem. Dnes je tam Matěj. Fotografie mohly být pořízeny kolem roku 1970 samospouští.

Rozvod

Příchod dětí ale nedokázal náš vztah s Květou zlepšit. Vše se spíš zhoršilo. Naše manželství bylo už dávno v troskách. Oba jsme byli příliš dominantní, spory a hádky byly na denním pořádku. Teď naše hádky doprovázel pláč malých dětí. Dopadlo to tak, jak to dopadnout muselo a jak by to nepochybně dopadlo, i kdybychom děti neměli. Skončili jsme u rozvodového soudu, který naše manželství rozvedl. Vítkovi byly tři roky, Hance o rok méně, mně bylo pětatřicet. V bytě ve Vokáčově ulici jsem ale ještě několik let bydlel.

Moje situace nebyla po rozvodu nijak růžová. Odstěhovat jsem se od dětí zpočátku nechtěl a ani nemohl, protože jsem neměl kam. Platil jsem alimenty a můj tehdejší plat nedával příliš naději na jeho radikální zlepšení. Ale na druhé straně mě to přimělo pokusit se vydělávat si peníze vedle svého zaměstnání ještě jiným způsobem.

Měl jsem již zkušenosti s aplikacemi počítačů, a tak jsem zkoušel jejich praktické uplatnění při projektování sídlišť ve formě *»zlepšovacích návrhů«*. To byla v šedesátých letech hodně propagovaná metoda, která zákonem zaručovala, že pokud zlepšovací návrh přinesl finanční úsporu, měl autor návrhu nárok na odměnu ve výši určitého procenta z této úspory. Podal jsem jich několik, ale jen dva mi vyšly. Trvalo to sice nějakou dobu, než jsem se domohl zákonem stanovené odměny, ale ta se pohybovala v řádu 50.000 Kč a nepodléhala zdanění.

V polovině šedesátých let došlo také k významnému ekonomickému rozhodnutí, které způsobilo, že Československo se stalo jedinou socialistickou zemí, kde se na nový automobil nemuselo čekat. Do té doby se u nás běžně čekalo pět i více let, v sousední NDR dokonce deset let. Teď byl zaveden volný trh automobilů, které bylo možné zakoupit ihned za dvojnásobnou cenu. Zatímco na vázaném trhu, kde byly automobily přidělovány podle pořadníku (podobně jako tomu bylo s byty), vozy stály kolem 30.000 Kč, na volném trhu byly bez čekání za 60.000 Kč a více.

Moc peněz jsem našetřeno sice neměl, ale těch 50.000 navíc za zlepšovací návrhy dávalo dohromady slušnou sumu, za kterou jsem si mohl poprvé ve svém životě zakoupit nový automobil. Psal se rok 1969 a mně bylo už sedmatřicet. Trh automobilů nabízel jen několik typů vozidel – já se rozhodl pro osobní automobil ŠKODA 110 L DELUX.

Takhle vypadal můj první osobní automobil Škoda 110 L – DeLux. Jezdil jsem s ním 10 let, stejně jako s dalším autem Škoda 105. Kolik mě stálo, už si nevzpomínám, ale byla to podobná cena. V roce 1989 jsem si kupoval za 88.000 Kč automobil Škoda Favorit.

Podzimní výlet někam do přírody. V pozadí náš automobil. Kde to konkrétně bylo, to už asi nezjistíme, ale podle věku dětí můžeme odhadovat, že to bylo kolem roku 1974.

Výlet na Karlštejn

Naše *»stodesítka delux«* měla lůžkovou úpravu, takže jsme občas mohli někde kempovat. Děti spaly v autě, já venku ve stanu. Jezdívali jsme i do blízkého východního Německa, jak jsme tehdy říkali Německé demokratické republice.

Obvykle to bylo na automobilové závody na *»Sachsenring«* poblíž Saské Kamenice (Chemnitz), která se tehdy jmenovala Karl-Marx-Stadt, nebo do Schleizu v Duryňsku, na okruh *»Schleizer Dreieck«*. Jezdily se tam za účasti československých pilotů závody formule Easter, což byla speciální kategorie závodních vozů užívaných ve východním bloku socialistických zemí.

Ale o víkendu jsme jezdili na výlety hlavně po naší republice. Tenhle snímek mohl být pořízen i někde v Československu. Kde to bylo, těžko říct. Vítkovi mohlo být podle fotografie deset až jedenáct let, takže to vypadá na léta 1974 až 1975.

Na písečné pláži u lesa ve stanovém táboře u Baltského moře v bývalé Německé demokratické republice. Bylo to nejbližší moře, kam se tehdy dalo dojet bez tvrdé měny. Východní marka stála tři koruny. Byli jsme někde na ostrově Rujána (Rügen).

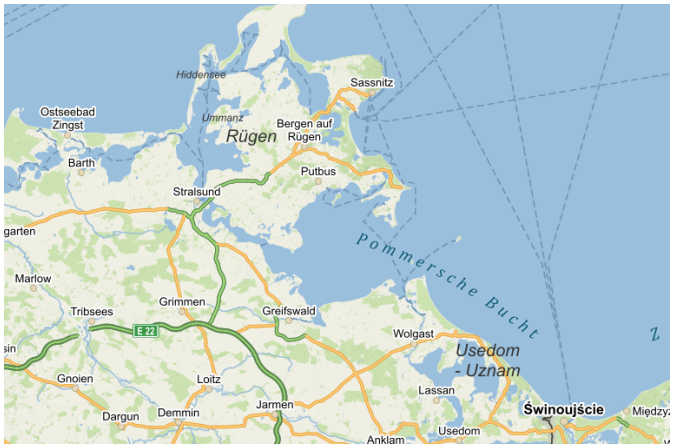

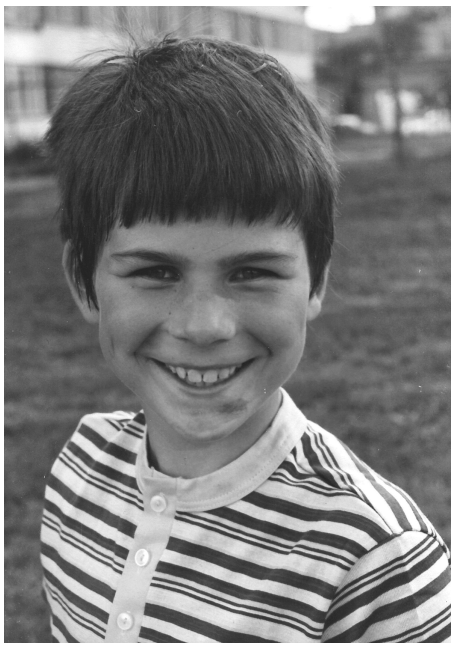

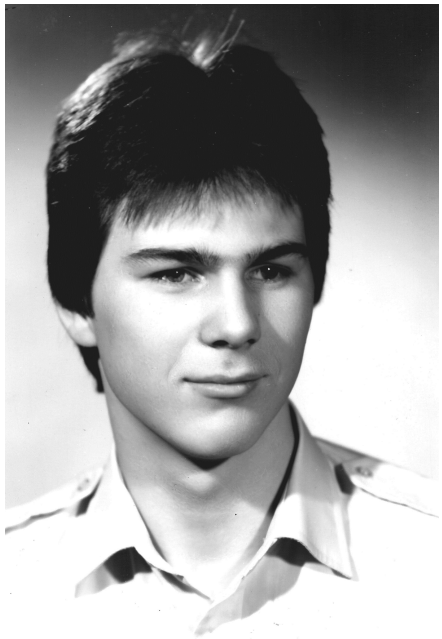

Tady někde začínala Vítkova sportovní kariéra

Hanka

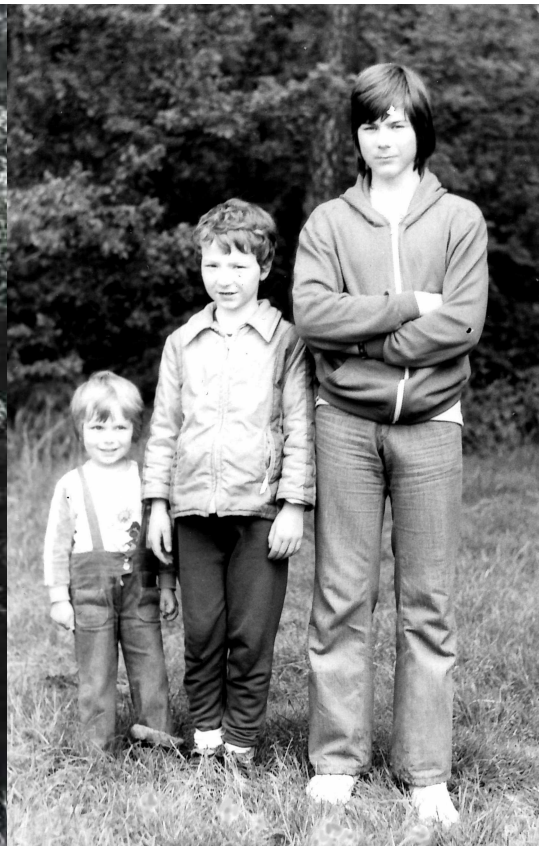

Na snímku vlevo je Miroslav Berka, bývalý manžel Jany Kopečkové, nejmladší sestry Květy, jako voják tehdy povinné dvouleté základní vojenské služby. Manželství se jim ale moc nepovedlo. Brzo se rozvedli a Mirek odešel do západního Německa. Od té doby se po něm slehla země, nikdy o sobě nedal vědět, nezajímal se o svého malého syna a neozval se ani po pádu komunistického režimu v roce 1989.

Na snímku vpravo je jeho syn Martin Berka (*1974), vedle něho stojí můj syn z druhého manželství Jan (*1969) a Vít (*1964). Snímek mohl být pořízen někdy v roce 1978. Martinovi byly čtyři roky, Honzíkovi devět let a Vítkovi čtrnáct.

Dodejme ještě, že Jana Kopečková Berková Hauptová se po čase znovu provdala, tentokrát už šťastně, za Pavla Haupta (*1945).

A jak to bylo dál

Květa mě milovala mnohem více a intenzivněji než já ji. Proto náš rozchod, který byl nevyhnutelný, prožívala hůře a bolestněji než já. Řekl bych, že láska u ní přerostla až v nenávist a otevřenou zlobu. V té době jsem měl vážné obavy, aby v náhlém zoufalém afektu neudělala něco neuváženého sobě nebo dětem.

Mně se podařilo poměrně brzy vytvořit nový vztah se svoji osudovou ženou Zdenkou. Byla to trochu šťastná náhoda, že jsme se potkali právě ve chvíli, kdy ona se rozešla se svým přítelem Petrem. Znali jsme se od roku 1960 ze studia na vysoké škole a vzájemné sympatie mezi námi existovaly už od chvíle, kdy jsme se poznali. V té době ale nikoho z nás nenapadlo, že se jednou staneme manželé. Zdenka se osobně znala i s Květou. Několikrát u nás byla ještě když jsme bydleli v ateliéru, ale mezi nimi to vždy hodně jiskřilo. Jakoby instinktivně cítily, že jsou sokyně.

Květa poznala svého nového přítele někdy kolem roku 1970. Byl jím lékař MUDr. Milan Kos. Oficiálně říkala, že je to jen kamarád, se kterým chodí do divadla, ale co asi měla sedmi nebo osmiletým dětem říkat, když za ním večer odcházela. Vždyť jí bylo šestatřicet. Vdávat se ale nechtěla, přestože nabídku k sňatku od partnera dostala. Jejich vztah byl mnohem hlubší než kamarádství a trval až do partnerovy smrti, kterou obrečela a já si dodnes vybavuji její slova, když zemřel: *„Tak, a už jsem zase sama.“*

Po pádu komunistického režimu jsem se vrhl na podnikání a to mi zabralo hodně času. S Květou jsme se už setkávali jen zřídka, zpravidla při různých oficiálních příležitostech – například na svatbě Víta s Naděždou.

Svatba se konala v prostorách Libeňského zámku a já jsem při společném obědě pronesl slavnostní přípitek.

Novomanželé vypadali šťastně a zdálo se, že po krachu Vítova prvého manželství si teď konečně vybral tu pravou.

Vít se s Naděždou seznámil díky házené. Oba ji hráli profesionálně za pražskou Slavii. Vít se k házené dostal ještě na střední škole díky svému učiteli tělocviku. Začínal jako dorostenec, na vojně hrál za Duklu, později za prvoligové mužstvo Slavie. Několik let strávil v Německu v dresu sportovního klubu TB 03 Roding v Bavorsku a v dalších německých městech.

Naděžda byla nejen velmi úspěšnou hráčkou pražské Slavie, ale také kapitánkou reprezentačního družstva házené České republiky. Také ona hrála v Německu.

V roce 2000 se Naďa dostala na pomyslný trůn. Byla vyhlášena nejlepší házenkářkou roku.

Není to tak dlouho, co se konalo v Praze Mistrovství Evropy veteránských týmů Masters 2014. Házenkářky Slavie vybojovaly stříbrné medaile. Mezi nimi nechyběla dvaačtyřicetiletá *»veteránka«* Naďa.

Manželé nejprve zrekonstruovali a zmodernizovali svůj byt ve Vokáčově ulici, přivedli na svět našeho prvého vnuka Matěje (*11.9.1994), a potom si pořídili v Dolních Jirčanech rodinný dům. Dařilo se jim dobře a vypadalo to na spokojené manželství, ale oni se přesto nečekaně rozvedli.

Naďa i Vít ale nezůstali dlouho sami. Naďa si našla přítele a Vít vstupuje 7. října 2011 do třetího manželství s Marcelou Holíkovou. Je mu čtyřicet sedm roků, jeho manželce dvacet sedm.

Svatba se konala, jak jinak, opět v prostorech zámku, tentokrát v Průhonicích.

Květa se svatby Víta s Marcelou nedožila. Na svatbě ji zastupovala její nejmladší sestra Jana, která Víta přivedla ke svatebnímu obřadu, kde si šťastní novomanželé řekli své ANO.

Květa se nedožila ani narození své vnučky Nelinky (*2.5.2013). Určitě by z ní měla velikou radost, stejně jakou měli tenkrát Marcelka s Vítem při oslavách prvého výročí od jejího narození.

Tady už je Nelince tři a půl roku – foto 5.12.2016

Já jsem se s Květou setkal tváří v tvář naposled někdy ve druhé polovině devadesátých let. Měl jsem tehdy spoustu starostí se svou firmou, kterou jsem založil v roce 1990 a od té doby jsem své rodinné příslušníky hodně zanedbával. Firma mě zcela pohlcovala, ale přiznám se, mně to vyhovovalo a uspokojovalo. U svého vnuka Matěje jsem si dokonce vysloužil přezdívku *»vánoční děda«*.

Mám dojem, že naše setkání s Květou souviselo s převodem garáže na Víta. Garáž jsme si pořizovali ještě v době manželství, a tak k jejímu převodu bylo proto zapotřebí souhlasu nás obou. Sešli jsme se u notáře a když jsme to vyřídili, nabídl jsem jí, že ji odvezu domů. Ona souhlasila. Bydlela už ve Wuchterlově ulici v Dejvicích.

Pozvala mě na kávu. A tak jsme po dlouhé době zase seděli spolu u stolu, rozprávěli, zvolna popíjeli kávu a vzpomínali na společné dávno prožité události. O minulosti už Květa hovořila klidně a bez emocí. Byl jsem potěšen, že v jejich slovech nezazněla ani stopa po hořkosti, že naši společnou minulost vnímala s nadhledem, občas i s úsměvem a lehkou ironií.

Rozloučili jsme se a já se v dobré náladě vracel domů. Tenkrát jsem netušil, že to bylo naše poslední setkání a že už ji nikdy v životě nespatřím. Jak už to ale v takových případech bývá, obraz posledního pohledu při rozloučení mi utkvěl v paměti natrvalo.

E p i l o g

Stáří není nikomu příjemné, a když se dostaví choroby, bývá to ještě horší. Květa to neměla ve stáří jednoduché. Dlouhou dobu kouřila, měla ráda silnou kávu a po mnoho let užívala spoustu léků. Nejprve dostala infarkt myokardu a byl ji voperován bypass. Pak se dostavila bolest očí způsobená zeleným zákalem. Po čase se jí vidění ještě dále zhoršilo vlivem šedého zákalu. Začala mít problém se čtením textu a sledováním televize. A aby toho nebylo dost, objevila se osteoporóza – řídnutí kostní tkáně.

Koncem roku 2008 jí bylo čtyřiasedmdesát a její zdravotní stav se viditelně zhoršoval. Byla hubená, slabá a špatně chodila. Občas se jí stávalo, že upadla a už nebyla schopná sama vstát. Proto nosila u sebe pořád mobil, aby mohla zavolat o pomoc. Hanka s Vítkem ji denně volali, aby se přesvědčili, že je s ní vše v pořádku. I tak se stávalo, že zůstala bezmocně ležet na zemi a čekala, až jí někdo pomůže na nohy.

Bohužel někdy v lednu roku 2009 udělala Květa svou osudovou chybu. Pohybovala se po bytě bez mobilu a nečekaně upadla. Pokoušela se k mobilu doplazit, ale ten ležel na stole a ona se nedokázala zvednout. Nezbývalo jí než čekat, až někdo zavolá. Ležela na zemi několik hodin a silně prochladla. Teprve pozdě odpoledne, když se ji děti nemohly opakovaně dovolat, vytušily, že se asi něco stalo a přispěchaly na pomoc.

Byla hospitalizována v nemocnici, kde ji dali jakž takž do pořádku, ale protože nebyla schopna se sama o sebe postarat, byla převezena do léčebny dlouhodobě nemocných v Třebotově u Černošic.

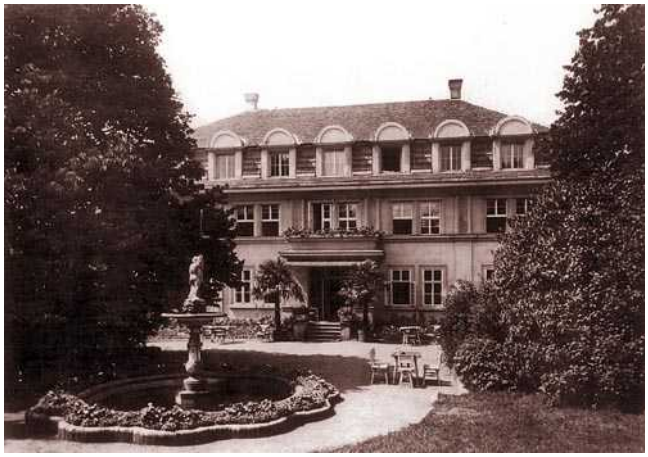

Hanka i Vítek ji po celou dobu pravidelně každý víkend navštěvovali. Naposledy to bylo v sobotu 7. března 2009. To měl Vít narozeniny. Květa byla v dobré náladě. Přesto se Vít před odjezdem ujistil, zda tam mají na něj správný telefon, aby ho v případě zhoršení zdravotního stavu mohli informovat.

V neděli se Květě opakovaně nemohli dovolat. S jistými obavami odjížděl Vít v pondělí ráno do Třebotova. Tam se dozvěděl, že v neděli se její stav prudce zhoršil a večer zemřela.

– – –

„A co jste čekal…?“ dostalo se mu vysvětlení od lékaře.

„???… že mě zavoláte, aby v těch posledních hodinách života nebyla moje maminka sama, pane doktore.“

Po návratu domů nalezl Vít v poštovní schránce telegram: **Oznamujeme vám, že v neděli 8. března 2009 paní Květa Krejčiříková zemřela**.

Milan Krejčiřík

Květa

Vzpomínky na první manželku

Vyšlo soukromým nákladem
jako neprodejná publikace
v červenci 2018